

tä havainnoistaan seuraavasti:

»Pieni suomalaisryhmä oli keskiviikkona matkannut katsomaan Ateenan nähtävyyksiä tarkoituksenaan palata seuraavana päivänä, mutta herääminen torstaina toi mukanaan panssarivaunut aseistettuine sotilaineen läheiseen puistoon ja normaalisti vilinästä tyhjät kadut.»

Huomioni kiintyi tuolloin ilmaisun velttoon epämääräisyyteen, etenkin siihen arveluttavaan seikkaan, että joidenkin ihmisten unesta havahtumisella olisi »tuomisinaan» sotavoimia ja tyhjiä katuja. Miksi ihmeessä kirjoittaja on tarttunut ilmaukseen *tuoda mukanaan*? Selitys lienee kaksiosainen.

Ensinnäkin suomessa on ruvettu käyttämään kyseistä sanaliittoa muissa kuin konkreeteissa yhteyksissä ilmeisesti sen vuoksi, että sitä vastaavaa ruotsin verbiä *medföra* yleisesti käytetään abstrakteissa yhteyksissä, suomen verbien *aiheuttaa*, *tuottaa*, *synnyttää* vastineena.¹ Aidossa suomessa nuo verbit ovat useimmiten luontevampia kuin ruotsahtava *tuoda mukanaan*. Nyky-suomen sanakirjan mukaan tosin voidaan sanoa esim. »Jokainen päivä toi mukanaan uusia suurtapahtumia»; »Tuli talvi ja toi mukanaan pakkaset», jommoisissa tapauksissa *tuoda*-verbiä on käytetty »ilmaisemassa, että jonkin tuloon, ilmestymiseen tms. liittyy jotakin, että jonkin mukana seuraa tai tapahtuu jotakin, että jostakin aiheutuu jotakin» (*tuoda* I.3). Lisäksi *tuoda* voi merkitä mm. 'saada aikaan, aiheuttaa, tuottaa': »Onnea tuova taikakalu»; »Tuoda vaihtelua, jännitystä johonkin» jne. (III.1); tällaisissa tapauksissa objekti on sanakirjan esimerkkien mukaan aina jokin abstraktisana. Alussa mainitsemani virke ei sovi NS:n *tuoda*-verbin käytöstä antamaan kuvaan. Paremmin olisi ymmärrettävissä, että kolistelevien panssarivaunujen tulo »toisi mukanaan» heräämisen, mutta eihän tervekorvainen suomalainen näin kään tietysti sanoisi.

Tuoda mukanaan turhissa paikoissa

Kesällä 1967 tapahtui Kreikassa sotilasval-lankaappaus. Tuonaikainen suomalaisturisti kertoi sanomalehdessä siihen liittyvis-

¹ Hyväkorvainen sanakirjanlaatiija tosin on käyttänyt nasevampia suomennoksia kuin *tuoda mukanaan*. Cannelin tulkitsee esim. lauseen *det skulle medföra stor olägenhet* sujuvasti 'se aiheuttaisi, tuottaisi, siitä olisi, syntyisi paljon haittaa' eikä kirjaimellisesti »se toisi mukanaan suurta haittaa».

On etsittävä lisäselvitystä voidaksemme käsittää, miksi kirjoittaja on asettanut sanansa noin oudosti. Syy on nähtävästi se, että *tuoda mukanaan* on jossakin määrin yleistynyt muoti-ilmaukseksi ja sitten muotisoille ominaisella tavalla riistäytynyt aikaisempien käyttörajojensa ulkopuolelle. — Ateenan-kävijän huomion olisi voinut sujuvasti ja havainnollisesti ilmaista vaikkapa näin: Kun aamulla heräsimme, läheisessä puistossa oli panssarivaunuja ja aseistautuneita sotilaita. Kadut olivat normaalista vilinästä tyhjä.

Kymmenisen vuotta sitten merkitsin muistiin ylioppilaskokelaiden aineista lukuisia tapauksia, joissa mielestäni — ja joskus kokelaan opettajankin mielestä — olisi ollut suotavampaa käyttää jotakin muuta ilmausta kuin *tuoda mukanaan*. Mainitsen joitakin esimerkkejä:

»Vuosi 1938 toi muassaan Eiren vapaavaltion.» Par.: Vuonna 1938 Eirestä tuli vapaavaltio. Jos haluaisi olla juhlallisempi, voisi sanoa: Vuosi 1938 toi Eirelle muassaan vapaavaltion aseman.

»Muuttuva yhteiskunta tuo mukanaan monia vaikeasti ratkaistavia ongelmia.» Par.: Yhteiskunnan muuttuminen aiheuttaa — —.

»Kasvava elintaso on tuonut mukanaan runsaasti ongelmia ja haitallisia lieveilmiöitä.» Par.: Elintason nousu on synnyttänyt — —.

»Valitettavasti on autojen lisääntyvä lukumäärä tuonut mukanaan uuden ongelman — liikenneonnettomuudet.» Konkreetisti ja ilman iänikuista *ongelmaa* ajatus olisi ilmaistavissa näin: Valitettavasti ovat autojen lisääntyessä myös liikenneturmat lisääntyneet (t. yleistyneet).

Samantapaisia näytteitä puisevasta sanomisen tavasta löytyy joskus lehdistönkin kielenkäytöstä. Seuraavat esimerkit ovat viime vuosien sanomalehtikielestä:

»Kuluneen 1970-luvun tapahtumat toivat mukanaan yhä syvenevää pettymystä.» Tapaus liittyy NS:n luonnehtimaan käytäntöön, mutta napakammalta kuulostaisi tässäkin *tuottaa* tai *aiheuttaa*.

»— — poikkeustilaan, jonka yleislakko olisi todennäköisesti tuonut mukanaan.»

Par.: aiheuttanut.

»Yleensä ne [pienet laivat] eivät tähän aikaan uskalla uhmata niin paljon jääoloja, mutta leuto talvi toi ne mukanaan.» Loppuosa voisi kuulua esim.: mutta näin leutona talvena uskaltavat.

Myös pelkkää *tuoda*-verbiä näkee väliin sellaisissa yhteyksissä, joissa jokin muu ilmaisutapa kuulostaisi osuvammalta. Enimmät huomaamani tapaukset ovat peräisin sanomalehtien otsikoista. Senkin perusteella voi uumoilla, että myös nämä esiintymät ovat ainakin osaksi pohjimmitaan *tuoda mukanaan* -tapauksia. Niistä vain on *mukanaan* elliptisesti heittänyt pois. Mielestäni sanaa *tuoda* ei kannattaisi viljellä esim. seuraavissa tapauksissa:

»Jäinen rinne toi paljon keskeytyksiä» [mäenlaskukilpailussa]. Par.: aiheutti.

»Sitkeä lastentauti tuo jonoja Auroraan.» Par.: synnyttää.

»Nykyään talouskoneet ovat tuomassa kodin huoltajalle yhä enemmän vapaa-aikaa.» Par.: suovat.

»Laiminlyöty ennakonperintä toi sakkoja.» Tämä otsikko pitäisi muotoilla aivan uudelleen: Ennakonperinnän laiminlyömisestä sakkoja. Mikäli predikaatti kirjoitettaisiin näkyviin, lisättäisiin *tuli t. koitui*.

»Törkeä ryöstö toi vankeutta.» Tässäkin sopisi hyvin sanoa: Törkeästä ryöstöstä tuli vankeutta.

»Tupo-penni toi lisäveroa yli miljoonalle.» Paremminkin kuin *tuoda* soveltuisi *viellä*! Siis: Tupo-penni vei lisäveroa yli miljoonalta. Tietysti asia olisi muotoiltavissa toisinkin, esim.: T. aiheutti (tai: T:stä aiheutui, koitui) lisäveroa yli miljoonalle.

Tuoda-sanan etuna on tällaisissa tapauksissa pelkästään lyhyys, mutta kun otsikoidakaan ei ole enää aikoihin sommiteltu täysien rivien mittaisiksi, ei edes tuolla edulla ole mainittavaa arvoa. Ei ole siis aihetta tunkea *tuoda*-verbiä paikkoihin, joissa se ei täsmällisesti ja luontevasti täytä ilmaisutarvetta.

PAAVO PULKKINEN